

Leikinvalintataulun käyttö varhaiskasvatuksessa

Tueksi henkilöstölle 1/ 2026

Mikä on leikinvalintataulu?

Leikinvalintataulu on pedagoginen työkalu, jonka avulla tuetaan lasten osallisuutta, valinnan mahdollisuutta ja leikin suunnittelua varhaiskasvatuksessa. On erilaisia tapoja rakentaa ryhmälle sopiva leikinvalintataulu (jatkossa myös leikkitalu).

Leikkitaluun kootaan kuvia tai symboleja ympäristön leikkivälineistä ja leikeistä tai mahdollisista leikkipaikoista/huoneista. Taulusta lapset näkevät kerralla erilaisia vaihtoehtoja ja pystyvät tekemään itse valintoja leikeistä. He myös näkevät mitä valintoja muut ovat tehneet. Lapset ilmaisevat valintansa yleensä siirtämällä oman nimensä, merkkinsä tai kuvansa valitsemansa leikin tai paikan viereen. Näin valinta onnistuu myös ilman puhetta tai yhteistä kieltä. Lapset tarvitsevat aikuisten apua valintoihin.

Miksi leikinvalintataulu?

Leikinvalintataulun tavoitteena on:

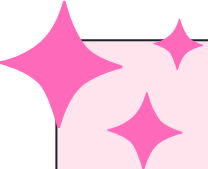
- tukea lasten osallisuutta ja valinnan mahdollisuuksia leikeissä
- tukea leikin suunnittelua ja edistää pitkäkestoista leikkiä
- tehdä leikki- ja toimintaympäristöistä ennakoitavia ja saavutettavia
- tuoda selkeyttä, järjestystä ja rauhaa leikkien valintaan

Kun leikit / tilat / vaihtoehdot ovat näkyvillä, lasten on helpompi hahmottaa vaihtoehtoja ja henkilöstön on helpompi tukea leikin käynnistymistä. Näkyvä valinta tukee pitkäkestoisten leikkien harjoittelua ja mahdollistaa monipuolisten kaverisuhteiden syntymisen.

Leikkitalu voi myös rajoittaa lasten valintoja ja vähentää leikin tai leikkikavereiden mahdollisuuksia, jos sen käyttöä ohjaavat epäpedagogisesti perustellut säännöt tai aikuislähtöiset rajoitukset. Henkilöstön rooli on tässä ydinasiassa.

Tässä materiaalissa:

1. Mikä on leikinvalintataulu?	4. Tiimin sopimus
2. Periaatteet käyttämiseen	5. Vinkkejä
3. Leikinvalintataulun käyttöönoton vaiheet	6. Havainnointipohja
	7. Lista leikeistä

LEIKINVALINTATAULUN KÄYTÖN PERIAATTEET

1. Lasten osallisuus ja yhdenvertaisuus

- Leikkitaulu vahvistaa lasten osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa leikkiin
- Käyttöä ohjataan niin, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua leikkiin ja leikkiä itselleen merkityksellisiä leikkejä
- Leikkitaulu ei saa johtaa lasten ulkopuolelle jäämiseen tai kaventaa leikin mahdollisuuksia

2. Aikuisten aktiivinen rooli

- Henkilöstö on läsnä valintatilanteissa ja varmistaa, että valinnat ovat reiluja ja tapahtuvat kaikille mukavassa ja turvallisessa ilmapiirissä
- Henkilöstö tukee lapsia leikkiparien ja -ryhmien muodostamisessa sekä auttaa mukaan leikkiin
- Henkilöstö rikastaa leikkejä, vastaa uusien vaihtoehtojen lisäämisestä ja innostavan leikkiympäristön kehittämisestä

3. Monipuolisuus ja lapsilähtöisyys

- Leikkitaulussa on erilaisia leikin muotoja ja tiloja: rauhallisia ja liikunnallisia leikkejä, rakentelua, roolileikkejä, luovaa leikkiä, vapaata ja ohjattua toimintaa. Ulkoleikeille voi olla oma leikkitaulu.
- Leikit saavat sekoittua, jolloin syntyy uusia rikkaampia leikkejä
- Leikkien paikkaa, määrää tai kaveria ei rajata ilman pedagogisia perusteluja

4. Muokkaaminen ja kehittäminen

- Leikkitaulu ei ole pysyvä, vaan sitä muokataan lasten tarpeiden ja mielenkiinnon kohteiden mukaan. Myös yhdessä lasten kanssa.
 - Kuvia ja leikkivaihtoehtoja vaihdetaan riittävän usein, jotta leikki pysyy monipuolisena ja innostavana
 - Henkilöstö arvioi leikkitaulun toimivuutta ja tekee tarvittavia muutoksia lasten hyvinvointia, kaverisuhteita ja leikikiä tukevalla tavalla
-

Leikinvalintataulun käyttöön ottaminen

1.	Keskustelu ja yhteinen ymmärrys • Tiimi keskustelee leikinvalintataulusta: mikä leikkitaulu on ja miksi sitä halutaan käyttää? Mitä haasteita sen käyttöön voi liittyä? • Kirjataan keskustellen sopimus leikkitaulun käytöstä (esim. s.4), jotta toimintatavat ovat yhtenäiset
2.	Valmistelu • Suunnitellaan sisältö lapsia kiinnostavaksi ja monipuoliseksi: mitkä leikit / tilat / vaihtoehdot tauluun? (esim. s. 7) Montako leikkiä kerralla näkyvissä? • Lapsia kuullaan heille tärkeistä leikeistä • Leikkitaulun valmistelu: ◦ valitaan leikkien ja/tai leikkipaikkojen kuvat ◦ Taulu voi olla esim, iso kartonki tai muovitaskuja ◦ valmistellaan lasten nimet, kuvat tai merkit ◦ leikkaus ja laminointi (kerralla useampia varalle) ◦ sijoitetaan leikkitaulu lasten tasolle
3.	Käytön aloittaminen • Taulu esitellään lapsille. Henkilöstö mallintaa sen käyttöä ja tukee lapsia leikin ja leikkikavereiden valinnassa. Katso vinkit s.5. • Lapsia autetaan leikkien käynnistymisessä ja niiden jatkumisessa • Seurataan leikkejä: ketkä tekevät valintoja helposti ja ketkä tarvitsevat tukea, onko kaikilla lapsilla mahdollisuus osallistua? (esim. havainnointipohja s.6)
4.	Arviointi ja kehittäminen • Leikkitaulun toimivuutta tarkastellaan säännöllisesti • Arvioinnissa pohditaan: ◦ miten taulu tukee lasten leikkiä ja osallisuutta ◦ mitkä käytännöt kaipaavat muutosta. Leikkitaulu ei saa esim. aiheuttaa kilpailua tai mielipahaa, ulossulkemista tai yksin jäämistä. • Leikkitaulua muokataan tarpeen mukaan: ◦ kuvia ja leikkivaihtoehtoja vaihdetaan, pelisääntöjä tarkennetaan, vaihtoehtoja voidaan vähentää tai lisätä ◦ tarvittaessa lisätään aikuisten ohjaamaa ja tuettua leikkiä

Yhteinen sopimus leikinvalintataulun käytöstä

Ennen leikkitaulun käyttöönottoa keskustellaan ja sovitaan tiimissä seuraavista asioista. Sopimusta päivitetään toimintavuoden kuluessa.

Ryhmä:

Päivä:

Miksi käytämme leikkitaulua? Mitä pedagogisia tavoitteita sillä tuetaan?

Mitkä ovat lasten ja aikuisten roolit valinnassa? Miten ja milloin taulua käytetään?
Miten varmistetaan, ettei kukaan jää yksin ja kaikki saavat leikkiä mieluisia leikkejä?

Millaisia pelisääntöjä leikin valintaan liittyy? Esim. Missä saa leikkiä ja miten leikkiä voi vaihtaa? Kuka saa valita ensin? Voivatko kaikki leikkiä samaa leikkiä?

Miten vaihtoehtoja päivitetään?
Kuinka usein?

Miten toimimme leikkien aikana?

Vinkkejä

leikkitaulun käyttöön

Luovia tapoja valintaan

- Arpa: Lapsi nostaa kuvan leikistä tai leikkikaverista pussista
- Aikuinen arpoo tai nostaa suunnitelmallisesti leikin tai kaverin
- Leikin rakentaminen osissa kuvin: Esim. valitaan ensin leikki, sitten paikka, sitten kaveri. Vaihtelee järjestystä.
- Yllätys: yksi tai useampi leikki käännetään näkyville vasta lopuksi, kun valinnat on tehty
- Mukana toisinaan jotain ihan uutta ja mielikuvitusta ruokkivaa, kuten pahvilaatikko tai retki toiseen ryhmään
- Leikin jatkokuva: Leikin aluksi tai aikana lisätään toinen kuva, joka rikastaa tai yhdistää kaksi leikkiä
- Lapsille annetaan lapsilistat, joihin he merkkäavat kenen kanssa ovat leikkineet → kaikki yrittävät kerätä merkinnän kaikkien kohdalle.

Useita tauluja:

Voi tehdä erilaisia tauluja eri hetkiin:

- aamu-/iltapäivän leikkeihin
- ulkoleikkeihin
- rauhoittumisen hetkiin

Mitä kuvia?

Kuvat voivat olla esimerkiksi:

- valokuvia leikkivälineistä tai omasta ympäristöstä
- Papunetin kuvia
- lapsen tai aikuisen piirtämiä kuvia voi tehdä nopeasti mukaan

Mistä valitaan?

Leikin kohteet

- lelut ja pelit
- materiaalit (pahvi, kangas, luonnonmateriaalit jne)
- leikit: hippa, kim-leikki..

Leikin paikka

- pöytä
- lattia
- piha / sali
- huoneet
- rauhallinen nurkka

Aikuiset

- Kenen aikuisen ohjaamaan leikkiin menen?

Leikin muoto

- yksin
- kaverin kanssa
- ryhmässä
- aikuinen mukana
- pistetyöskentelynä

Välillä voi olla sama leikki/tila ja porukka koko viikon.

Tarranauha tai muovitaskut helpottavat kuvien vaihtamista ja kestävät käyttöä

Päivä:

Leikin valinnan havainnointi

Havainnointi auttaa ymmärtämään, miten leikkitaulu toimii ja millaisia vaikutuksia sillä on lasten leikkiin ja osallisuuteen. Kirjaukset voivat olla lyhyitä huomioita tietyltä päivältä tai havaintoja toistuvista ilmiöistä. Kaikkia kohtia ei tarvitse täyttää. Havaintoja käsitellään tiimissä ja niitä hyödynnetään leikkitaulun ja toimintatapojen kehittämisessä. Muutokset voi päivittää sopimukseen.

Ketkä valitsevat nopeasti/ensimmäisten joukossa?

Ketkä epäröivät tai jäävät odottamaan?

Tarvitsee joku tukea?

Pääsevätkö kaikki lapset niihin leikkeihin, joihin haluavat? Jos joku ei pääse, miksi?

Miten leikkikaverit valitaan?
Saavatko kaikki toivomansa kaverin?
Jääkö joku ilman?

Rajaako toisen valinta jonkun muun leikkiä?
Toistuuko jokin usein?
Esim. samat lapset samoissa leikeissä?

Miten leikin valintaa ja leikin aloittamista tuetaan tilanteessa?

Muita huomioita?

Muokkaustarpeet?

Leikkitaulun kuvat -tsekkauslista

Ohjeet: Tsekkauslistaa voi käyttää apuna leikkitaulun suunnitteluun. Se sisältää esimerkkejä yleisistä leikeistä. Keskustelkaa leikeistä ja merkatkaa sen tilanne ruudukkoon.

LEIKKI	On jo käytössä	Otetaan käyttöön	Ei tarvita tällä hetkellä
Aistileikit: vesi / hiekka			
Autot			
Askartelu, piirtäminen			
Eläimet			
Geomagit, plusplus jne.			
Hahmot / pikkulelut			
Hamahelmet			
Hippa / muu liikuntaleikki			
Junarata			
Kirjat			
Kotileikki / Kauppa			
Lautapelit			
Legot / muu rakentelu			
Liikuntarata / liikuntavälineet			
Lääkäri / eläinlääkäri			
Maja			
Muovailuvaha			
Nuket/barbiet			
Palapeli			
Pehmolelut			
Roolivaatteet			
Tanssi / esiintyminen			